

SKDM Tüzük Taslağına İlişkin Son Gelişmeler Hakkında Bilgi Notu

- Malumları olduğu üzere, Avrupa Komisyonu'nun Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)'nin hayata geçirilmesine ilişkin Tüzük Taslağı, 15.07.2021 tarihinde Avrupa Parlamentosuna sevk edilmiştir.
- Komisyonun teklifine ilişkin, AP pozisyonu oluşturulabilmesi için, AP üyesi Muhammed Chahim (S&D, Hollanda) tarafından hazırlanan CBAM Raporuna yönelik görüşmeler, taslak raporun sunulduğu 21 Aralık 2021 tarihinden bu yana AP'nin ilgili Komitelerinde devam etmektedir.
- Avrupa Parlamentosu'nun ilgili Komitelerinde (DEVE, INTA, BUDG, ECON, ITRE, IMCO, AGRI) görüşülen CBAM raporunun AP üyeleri tarafından sunulan değişiklikleri içeren son hali, mevzuattan sorumlu esas Komite olan Çevre, Halk Sağlığı ve Gıda Güvenliği Komitesi (ENVI) Komitesinin 17 Mayıs 2022 tarihli oturumunda oylanarak kabul edilmiştir.
- Söz konusu raporun AP Genel Kurulu tarafından Haziran ayı başlarında oylanmasının ardından Komisyon teklifine yönelik olarak Parlamento'nun pozisyonu kesinleşmiş olacaktır.
- ENVI Komitesinde 49 lehte, 33 aleyhte ve 5 çekimser oyla kabul edilen raporda yer alan temel hususlar aşağıda özetlenmektedir:
- **SKDM Kapsamının Genişletilmesi**
 - Ürün kapsamının çimento, elektrik, demir, çelik, alüminyum ve gübre ithalatına ek olarak **organik bileşikler, hidrojen ve polimerleri** kapsayacak şekilde genişletilmesi isteniyor.
 - Rafineri ürünlerinin zamanlı bir şekilde kapsama dahil edilmesi için Komisyonun, geçiş sürecinden önce, bu ürünlerin gömülü emisyonlarının hesaplanmasına ilişkin adil bir metodoloji geliştirmesi gerektiği önerilmektedir.
 - 1 Ocak 2030 yılı itibariyle SKDM'nin AB ETS (2003/87/EC) kapsamındaki tüm sektörlerle uygulanması; Komisyonun bu sektörlerin aşamalı olarak dahil edilmesine ilişkin bir zaman çizelgesi oluşturması; önceliğin karbon yoğunluğu en fazla ve karbon kaçağı riski en fazla olan sektörlerle verilmesi önerilmiştir. Komisyon tarafından konuya ilişkin hazırlanacak delegated act'in 30 Haziran 2025 tarihi itibariyle kabul edilmesi beklenmektedir.
 - Kapsamın kullanıcı sektörlerle (*Those downstream products shall contain a significant share of at least one of the goods listed in Annex I*) genişletilmesine ilişkin Komisyon tarafından inceleme yapılacaktır.
 - Doğrudan emisyonların kapsamına üretim sürecince kullanılan ısıtma ve soğutmadan kaynaklanan emisyonlar da ekleniyor.

- Düzenlemeye tabi olacak gömülü emisyon kapsamına doğrudan emisyonların yanısıra dolaylı emisyonlar (üretim sürecince kullanılan elektrikten kaynaklanan seragazı emisyonları) da ekleniyor.
- **SKDM'nin aşamalı olarak devreye girmesi ve ücretsiz tahsisatların kaldırılmasına ilişkin takvim:** Aşamalı geçişin daha hızlı bir şekilde yapılması ve AB'nin 2030 iklim hedefleriyle uyumlu olarak, SKDM'nin serbest tahsisatlara alternatif olarak **1 Ocak 2029 tarihinde tam olarak yürürlüğe girmesi** öneriliyor (Komisyon önerisinde 2036 idi)
 - Geçiş takviminin 1 yıl kısaltılarak 2 yıla düşürülmesi (1 Ocak 2023-31 Aralık 2024)
 - Ücretsiz tahsisatlara ilişkin kota hacminin 2025'te %90'a, 2026'da %80'e, 2027'de %70'a 2028'de %50'ye, 2029'da %25'e düşürülerek 2030'da sıfırlanması ve SKDM'nin tam olarak yürürlüğe girmesi
- **Merkezi tek bir SKDM Otoritesi kurulması:** 27 ülkede kurulacak SKDM Otoritesine nazaran merkezi bir SKDM Otoritesinin daha etkin olacağı önerilmektedir (Forum shopping'i önlemek için)
- **SKDM'den elde edilen gelirlerin kullanımı:** Tartışmalardaki hassas konulardan biridir. Raportör ve bazı diğer AP üyeleri elde edilen gelirlerin SKDM'nin işletme maliyetlerini karşılamak için kullanılmasını ve ardından tamamen en az gelişmiş ülkelerin iklim geçişlerinde başarılı olmalarına yardımcı olmaya ayrılmasını istemektedir. Ancak, Parlamentonun Bütçe Komitesinden ve bazı gruplardan gelen farklı bir görüşten sonra, SKDM kaynaklarının AB bütçesine tahsis edilmesine (öz kaynak olarak kullanılması) yönelik bir uzlaşmaya varılmış ve EAGÜ'lere diğer finansal araçlar aracılığıyla yardım sözü verilmiştir. (DTÖ kurallarına aykırılık)
- **EAGÜ'lere mali destek sağlanması:** EAGÜ'lerin karbonsuzlaşma çabalarına AB tarafından mali destek sağlanması önerilmekte ve bunun Komşuluk, Kalkınma ve Uluslararası İşbirliği Aracı (NDICI) aracılığıyla yapılması gerektiğini ileri sürülmektedir.
- **İhracat iadesi (Export rebate):** AB sektörlerinin ihracatta kaçağı riskini önlemek için "inceleme hükmü" eklenmesi önerilmektedir. Komisyon ilk iki sene, mevcut düzenlemenin SKDM'nin AB ihracatı üzerindeki olumsuz etkilerinin ele alınması için mevzuat teklifi hazırlanmasına gerek olup olmadığını inceleyecektir.
- **Doğrulayıcıların akreditasyonu:** Komisyon önerisinden farklı olarak sadece 2018/2067 sayılı Uygulama Tüzüğü çerçevesinde akredite edilen tüzel kişilerin bu düzenleme kapsamında akredite doğrulayıcı olması kabul ediliyor. Komisyon önerisinde yer alan *"In addition to paragraph 1, a national accreditation body may on request accredit a person as a verifier under this Regulation after checking the documentation attesting its capacity to apply the verification principles referred to Annex V to perform the obligations of control of the embedded emissions established in Articles 8, 10 and 38"* düzenlemeden çıkarılmış.

- **Komisyon yetki devrinin kapsamının dengelenmesi/sınırlanması:** Delegated acts ve implementing acts'in hazırlanmasına ilişkin Komisyon, Parlamento ve Konsey arasında daha dengeli bir yaklaşım oluşturulması önerilmektedir.
- **Mücbir sebep maddesi eklenmiştir:** Yeni eklenen mücbir sebep maddesine göre, SKDM'ye tabi bir veya daha fazla üçüncü ülkenin kontrolü dışında öngörülemeyen, istisnai ve sebepsiz bir olayın meydana gelmesi ve bunun SKDM'ye tabi olan bir veya birden fazla ülkenin ekonomik ve sanayi altyapısı üzerinde yıkıcı etkiler doğurması durumunda, Komisyonun durumu analiz etmesi ve bu istisnai durumları dikkate almak için geçici önlemlerin uygulanabilmesine yönelik SKDM Tüzüğünü değiştirmek üzere mevzuat önerisi sunabilmesi hususu önerilmiştir.
- **Düzenlemeyi Dolanmanın Engellenmesi:** Komisyon 3. Ülkelerin SKDM'yi dolanmaya yönelik olası uygulamalarını izleyecektir.

“The Commission should evaluate the risk of practices of circumvention in all sectors included in Annex I, especially the likelihood of transshipment, modified trade patterns towards downstream products, as well as resource shuffling, cost absorption, manipulation of emissions data, wrongful labelling of goods and slight modifications of the product so as to import a product under a different combined nomenclature (‘CN’) code. The Commission should be empowered to adopt, where appropriate, delegated acts to strengthen anti-circumvention measures.”

- **Üçüncü ülkelerle ve sektör temsilcileri ile işbirliğinin geliştirilmesi:**
 - Komisyonun düzenlemenin yürürlüğe girmesinden sonra 3.ülkelerle diyalogun yanısıra sektör temsilcileri ve ticaret birlikleri ile işbirliği yapması gerektiği önerilmektedir.
 - Komisyonun OECD veya DTÖ çatısı altında uluslararası karbon kulübü kurulmasını hususunu etkin bir şekilde takip etmesi gerektiği önerilmektedir.

AB Emisyon Ticaret Sistemi'nin Revizyonuna İlişkin Bilgi Notu

Avrupa Komisyonu tarafından Emisyon Ticaret Sistemi'nin (ETS) revizyonuna yönelik sunulan mevzuat taslağı kapsamında Avrupa Parlamentosu (AP) taslak raporu, AP Çevre, Kamu Sağlığı ve Gıda Güvenliği Komisyonu'nun (ENVI) 17 Mayıs 2022 tarihinde gerçekleştirilen oturumunda oylanarak kabul edilmiştir.

İncelenmesinden,

- ETS'nin revizyonuna yönelik Komisyon önerisi ile belirlenen hedeflerin daha iddialı hale getirilmesinin önerildiği;
- Komisyon'un serbest tahsisatların devreden çıkmasına ve SKDM'nin devreye girmesine ilişkin önerdiği aşamalı takvime nazaran daha hızlı bir takvimle SKDM'nin 2030 yerine 2035 yılında tam olarak yürürlüğe girmesinin önerildiği; bu çerçevede, ETS kapsamında ücretsiz tahsisatların, 2025 yılında %90'a, 2026 yılında %80'e, 2027 yılında %70'e, 2028 yılında %50'ye, 2029 yılında %25'e ve 2030 yılında %0'a düşecek şekilde aşamalı olarak kaldırılması ve 2030 yılı itibariyle tamamen sonlandırılmasının teklif edildiği;
- Komisyonun çığır açan teknolojilerin (karbon-nötr çelik üretimi gibi) desteklenmesine ilişkin fosil yakıt kullanmayan firmaların 5 yıl daha serbest tahsisat kullanması gibi araçların geliştirilmesi önerisinin güçlendirilmesine ilişkin hidrojen bazlı çelik gibi yeni teknolojileri kapsayacak yeni bir benchmark yaratılması, ayrıca, en iyi performansı ve yenilikçiliği teşvik etmek üzere, bir sektördeki en verimli şirketlerin ilave ücretsiz tahsisat hakkı kazanabilmeleri için 2025 yılından itibaren bir ödül-ceza (*bonus-malus*) sistemi getirilmesinin teklif edildiği; bu doğrultuda, enerji denetimlerinin tavsiyelerini uygulamayan veya tesisleri için bir karbonsuzlaştırma planı oluşturmayan şirketlerin, ücretsiz tahsisatlarının bir kısmını veya hatta tamamını kaybedebileceği;
- Belediye atık yakma işlemlerinin 1 Ocak 2026 itibariyle ETS'ye dahil edilmesinin önerildiği; ancak, atık yakma işlemlerine getirilecek ilave maliyetin yol açabileceği Komisyonun tercih etmediği daha az çevre dostu ve AB'nin henüz yeterli kontrolünün olmadığı 3. Ükelere atık ihracatı gibi alternatif yöntemlere kaymayı önlemek bakımından kısa vadede değil daha uzun vadede dahil edilmesinin tercih edildiği;
- ETS'nin deniz taşımacılığını da kapsayacak şekilde genişletilmesinin beklendiği; bu kapsamda, ETS'nin 2024 yılı itibariyle Avrupa içi denizcilik ulaşımından kaynaklanan emisyonların tamamını, AB ile üçüncü ülkeler arasındaki denizcilik ulaşımından kaynaklanan emisyonların ise %50'sini kapsamasının önerildiği; 2027 yılı itibariyle ise, tüm denizcilik ulaşımının kapsanmasının hedeflendiği;
- Deniz tahsisatlarının ihalesinden elde edilen gelirlerin %75'inin, enerji verimliliği yüksek bir AB denizcilik sektörüne geçişi desteklemek üzere oluşturulacak Okyanus Fonu'na aktarılmasının önerildiği; söz konusu fon kapsamında çevre dışı bölgelerde seyreden gemilerin ise 2030 yılına kadar özel ve lehte muameleden yararlanmasının teklif edildiği; "kirlenen öder" prensibi çerçevesinde geminin ticari işletmecisine ait olmasının önerildiği;

- Ticari karayolu taşımacılığı ve ticari binalar için 1 Ocak 2025 yılı itibarıyla ayrı bir emisyon ticaret sistemi (ETS2) kurulmasının öngörüldüğü;
- Vatandaşların ek enerji maliyetlerine katlanmak zorunda kalmalarını önlemek için, özel binalar ve özel ulaşımın 2029 yılından önce ETS2'ye dahil edilmemesi gerektiği; özel binalar ve özel ulaşımın 2029 yılından sonra ETS2'ye dahil edilmesinin ise, ancak Komisyon tarafından kapsamlı bir değerlendirme yapıldıktan sonra, Konsey ve Parlamento tarafından kabul edilecek yeni bir mevzuat teklifi ile hayata geçirilebileceği;
- ETS2 kapsamında, 150 milyon tahsisatın ihalesinden elde edilen gelirin, düşük gelirli hane halklarının mağduriyetlerini gidermek üzere, Sosyal İklim Fonu'na aktarılmasının teklif edildiği;
- ETS gelirlerinin kullanılmasına ilişkin, gelirlerin üye devletler arasında paylaştırılmasına ilişkin oranın korunmasının; modernizasyon fonuna aktarılan oranın artırılmasının ancak üye devletler arasında bundan önce olduğu şekilde paylaştırılmasının; bunlara ilaveten gelirlerin bir kısmının İklim Yatırım Fonuna aktarılmasının önerildiği;
- Fosil yakıtların Modernizasyon Fonundan tamamen çıkarılmasına ilişkin Komisyon önerisine ilave olarak Modernizasyon Fonunun tamamen yenilenebilir enerji, verimliliğin artırılması ve ihtilafsız teknolojilerin desteklenmesine ve nükleer enerjinin bu kapsamda desteklenmemesinin önerildiği;
- Bazı üye devletlere, enerji sektörlerine serbest tahsisat vermelerine olanak tanıyan düzenlemenin kaldırılmasının önerildiği görülmektedir.